

MAGYAR ÁLLATORVOSOK LAPJA

Hungarian Veterinary Journal
Vol. 144. No. 4. – Budapest, April 2022.
Established by Prof. B. Nádaskay, 1878

Fragmentumképződés ló hátulsó csüdizületében

LÓ

Az osteochondralis ízületi fragmentumok ízfelszínt károsító hatása lovakban

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Az alföldi suta racka juh mint genetikai zárványfajta filogenetikai hátterének és haplotípus-diverzitásának feltárása a kontrollrégió alapján

ÁLLATVÉDELEM

A kutyaválasztás szempontjai és a felelős állattartás a COVID-19-világjárvány idején

GENETIKA

Kutya, vagy farkas?
Igazságügyi célú molekuláris genetikai vizsgálatok a két taxon fajon belüli elkülönítésére

BESZÁMOLÓ

MASETA Ősz – Az antibiotikumhasználat rögös útján

IN MEMORIAM

Dr. Hajós Ferenc (1936–2022)

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. Zöldág László: A kutya örökletes hátterű betegségei

LÓ / EQUINE

- 195.** Palotás M., Izing S., Bodó G.: Az osteochondralis ízületi fragmentumok ízfelszínt károsító hatása lovakban, artroszkópos műtéti dokumentációk alapján
M. Palotás, S. Izing, G. Bodó: Arthroscopic description of articular cartilage defects associated with the presence of osteochondral fragments in the fetlock joints of horses

ÁLLATTENYÉSZTÉS / ANIMAL BREEDING

- 213.** Gáspárdy A., Csurgay K., Harmat L., Mayer T., Zenke P., Barna M., Sáfár L., Maróti-Agóts Á.: Az alföldi suta racka juh mint genetikai zárványfajta filogenetikai háttérének és haplotípus-diverzitásának feltárása a kontrollrégió alapján
A. Gáspárdy, K. Csurgay, L. Harmat, T. Mayer, P. Zenke, M. Barna, L. Sáfár, Á. Maróti-Agóts: Exploration of the phylogenetic background and haplotype diversity of the Lowland Polled Racka sheep as a genetic inclusion breed based on the control region

ÁLLATVÉDELEM / ANIMAL PROTECTION

- 223.** Tóth Sz., Vetter Sz., Ózsvári L., Sajtos V.: A kutyaválasztás szempontjai és a felelős állattartás a COVID-19- világjárvány idején: felmérés leendő kutyatartók és állatvédelemmel foglalkozó civil szervezetek körében
Sz. Tóth, Sz. Vetter, L. Ózsvári, V. Sajtos: Dog selection and responsible animal keeping during the COVID-19 pandemic: survey among future owners and animal welfare NGOs

GENETIKA / GENETICS

- 233.** Szives A., Zorkóczy O., Lehotzky P., Somogyi N., Gáspárdy A., Zenke P.: Kutya, vagy farkas? Igazságügyi célú molekuláris genetikai vizsgálatok a két taxon fajon belüli elkülönítésére
A. Szives, O. Zorkóczy, P. Lehotzky, N. Somogyi, A. Gáspárdy, P. Zenke: Molecular genetic studies to distinguish dogs and wolves for forensic purposes

BESZÁMOLÓ

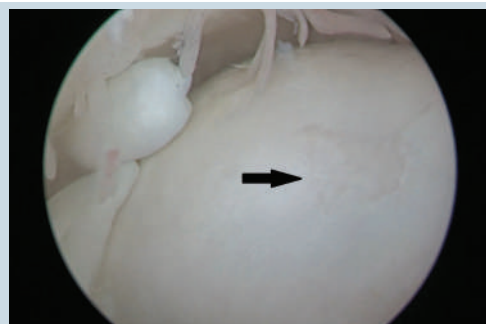
- 248.** Beszámoló a „MASETA Ősz – Az antibiotikumhasználat rögzös útján” címmel megtartott sertés egészségügyi szakmai konferenciáról – 2021. november 4.

IN MEMORIAM

- 252.** Dr. Hajós Ferenc (1936–2022)

KÖNYVISMERTETÉS

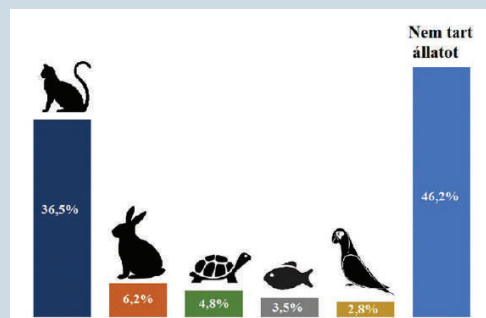
- 254.** Dr. Zöldág László: A kutya örökletes háttérű betegségei

204. A csüdízület felszínének eróziója lóban

215. Alföldi suta racka juhok

226. Leendő kutyatartók meglévő háziállatai

241. Kutya- és farkasminták genotipizálása

A folyóiratot indexeli és referálja/The journal is indexed and abstracted by: CAB Abstracts (CABI), Science Citation Index Expanded, Zoological Record, BIOSIS previews (Thomson Reuters), Scopus (Elsevier).
 Tartalom/Contents: Current Contents – Agriculture, Biology & Environmental Sciences (Thomson Reuters)

Ingyenes mutatószám kérhető a főszerkesztőtől/Free sample copies are available from the editor-in-chief: H-1078 Budapest, István utca 2. Hungary
 Megrendelhető a fenti címen a szerkesztőségtől/
 Subscription orders to the Editorial Office (address above)

*** Internet address
 (English contents pages, subscription price, etc.)
<http://www.univet.hu/mal>

Böleny-csontváz

Száz évvel ezelőtt kongatták meg a vészharangot az európai bölenyekért. Az első világháború ugyanis tönkretette az Európában helyenként szabadon élő állományait: mindössze 54 példány maradt életben. Hazánkban már a középkor végére kipusztították a honfoglalás óta egyre inkább az erdőbe szoruló állatokat utolsó menedékhelyéből, Erdélyből is. RAITSITS EMIL, akkoriban az állatkert állatorvosa, lelkesen fogadta a Hagenbeck Állatkert tudományos vezetője, LUDWIG ZUKOWSKY 1922-es felhívását. Úgy vélte, hogy a budapesti állatkert három tehénből és két bikából álló kis csordája megfelelő alapot nyújt a tenyésztésre, és hozzájárulhat a faj megmentéséhez. A következő évben megvalósult az az elképzelése is, hogy szűkös állatkerti kifutójukból a bölenyek természetes körülmények közé, a visegrádi királyi vadászterület legvadregényesebb vidékére kerüljenek. A befogás során az egyik tehén hirtelen összeesett és elpusztult, de a csorda négy tagja birtokba vette új otthonát. (Sajnos az ott töltött nyolc év alatt nem szaporodtak, ezért a megmaradt három példány visszakerült az állatkertbe, ahol viszont 1938-ig két utód született.)

1927-ben Budapesten rendezték meg az addigra 420 tagot számláló Nemzetközi Bölenyvédelmi Társaság IV. kongresszusát, amelyen a szervező RAITSITS mellett KOTLÁN SÁNDOR is előadást tartott a bölenyek parazitás betegségei elleni védekezéséről. ZIMMERMANN ÁGOSTON a Királyi Magyar Természettudományi Társulatot képviselte. A résztvevők meglátogatták a visegrádi bölenyparkot is. Ekkor már Német- és Svédországban is létesítettek hasonlókat.

Ha valaki napjainkban természetes élőhelyén szeretné megfigyelni ezeket a méltóságteljes óriásokat, a lengyel-belarusz határon átnyúló Białowieża Nemzeti Parkba kell ellátogatnia. Az egykori cári vadászterületen az első világháború előtt kb. 700 védelmet és gondoskodást élvező böleny élt szabadon, amelyek egytől egyig áldozatul estek a harcoló katonáknak. Az utolsó vadon élő példányt 1919-ben ejthették el.

A bölenyek tudatos tenyésztése Białowieżában – állatkerti körülmények között – már 1929-ben megkezdődött, részben más alfajok bevonásával. A második világháborút szerencsésen túlélte a meglévő 17 példány, és sikerült az európai böleny tiszta vérvonalát tovább vinni. 1952 óta ismét szabadon élnek az állatok. Ma a 2500 egyedre becsült, vadon élő európai bölenyállományból bő 700 él a Białowieża-erdőben. Talán innét származik a lublini állatorvosi fakultás nagy boncterméhez vezető folyosót díszítő hatalmas európaiböleny-csontváz is.

Orbán Éva

FŐSZERKESZTŐ / EDITOR-IN-CHIEF

Dr. BALKÁ Gyula

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG / EDITORIAL BOARD

Dr. Abonyi Tamás
Dr. Balka Gyula (elnök), Dr. Bándy Pál
Dr. Bíró Ferenc, Dr. Bodó Gábor
Dr. Búza László, Dr. Dunay Miklós Pál
Dr. Farkas Róbert, Dr. Fekete Sándor György
Dr. Fodor László, Dr. Gál János
Dr. Gálfi Péter, Dr. Gönczi Gábor
Dr. Jakab Csaba, Dr. Jerzsele Ákos
Dr. Korzenszky Emőd, Dr. Laczay Péter
Dr. Magyar Tibor, Dr. Manczur Ferenc
Dr. Molnár Viktor, Dr. Nagy Béla
Dr. Nemes Imre, Dr. Németh Tibor
Dr. Ózsvári László, †Dr. Sályi Gábor
Dr. Seregi János, Dr. Solti László
Dr. Sótornyai Péter, Dr. Szieberth István
Dr. Tóth Balázs, †Dr. Tuboly Tamás
Dr. Varga János, †Dr. Vetési Ferenc
Dr. Visnyei László, Dr. Vörös Károly

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR

Tóth Zsuzsanna

SZERKESZTŐSÉG / EDITORIAL OFFICE

H-1078 Budapest, István u. 2. Hungary
Levélcím: 1400 Budapest 7. Pf. 2.
Telefon/fax: (36-1) 341-3023
Internet: <http://www.univet.hu/mal>
E-mail: mal@univet.hu

KIADÓ / PUBLISHER

Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.
H-1223 Budapest, Park u. 2.
Telefon: (36-1) 362-8100
Telefax: (36-1) 362-8104
Internet: www.agrarlapok.hu
E-mail: info@agrarlapok.hu
Felelős kiadó: Bozzay Péter ügyvezető

HIRDETÉSEK FELVÉTELE

Telefon: (36-70) 232-4231, (36-1) 362-8100
Telefax: (36-1) 470-0410
E-mail: info@agrarlapok.hu

Minden jog fenntartva. A lapból értesítéseket átvenni csak a Magyar Állatorvosok Lapjára való hivatkozással lehet. A hirdetések és egyéb reklámkiadványok tartalmáért a kiadó felelősséget nem vállal.

LAPTERV

made by zwoelf – www.zwoelf.hu

TERVEZŐSZERKESZTŐ

Markovics Réka

NYOMÁS

Zemplén-Vektor Kft.
3900 Szerencs, Csalogány köz 5.

INDEX: 25531
HU ISSN 0025-004X

LAPTULAJDONOS

AGRÁRMINISZTERIUM

KIADÓ

HERMAN OTTÓ
INTÉZET
NONPROFIT KFT.

Arthroscopic description
of articular cartilage
defects associated with the
presence of osteochondral
fragments in the fetlock
joints of horses

M. Palotás*
S. Izing
G. Bodó

Állatorvostudományi Egyetem,
Lógyógyászati Tanszék és Klinika
H-2225 Üllő, Dóra major

*e-mail: palotas.mark@univet.hu

Az osteochondralis ízületi fragmentumok ízfelszínt károsító hatása lovakban, artroszkópos műtéti dokumentációk alapján

Palotás Márk*, Izing Simon, Bodó Gábor

ÖSSZEFOGLALÁS

Az osteochondralis fragmentumok artroszkópos műtét során történő eltávolítása rendszeresen végzett beavatkozás a lóklinikákon. Vizsgálatukban a szerzők 2018 és 2020 között, csüdízületi artroszkópos műtéten átesett lovak videófelvételeinek segítségével kívánták elemezni a fragmentumok ízfelszínre gyakorolt hatását. 22 ízületben írták le az ízfelszíneken megfigyelhető porclelváltozások elhelyezkedését, makroszkópos megjelenését és meghatározták súlyosságukat. Az eredményeket összehasonlították a lovak preoperatív állapotával (ízületi effúzió, sántaság). Negatív kontrollként fragmentumokat nem tartalmazó, kadaver-csüdízületek artroszkópos vizsgálatára is sor került.

SUMMARY

Background: Osteochondral fragments (OCFs) are frequently identified at specific predilection sites in equine joints. Arthroscopic fragment removal is the recommended treatment for most of these cases. There is however limited information available on cartilage lesions secondary to OCFs and on their impact on the soundness and athletic career of horses.

Objectives: The aim of the current study was to evaluate the location, type and severity of articular cartilage lesions secondary to OCFs, by analysing arthroscopic videos and comparing these data to findings of preoperative lameness and radiographic examinations.

Materials and Methods: Arthroscopic videos of twenty-two fetlock joints were included in the study. The location and type of cartilage lesions secondary to OCFs were described, and their severity classified using the International Cartilage Repair Society (ICRS) scoring system. Preoperative presence of lameness and joint effusion was recorded and compared to the arthroscopic findings in two age groups. The severity of secondary articular cartilage lesions was also compared to findings obtained from ten cadaver joints, which were not affected with osteochondral fragmentation.

Results and Discussion: Twenty of twenty-two joints had secondary articular cartilage injuries. The most common types of lesions were wear lines (14/22) and erosions (10/22). The severity (ICRS score) of lesions was significantly ($p = 0.03$) higher in horses older than 4 years of age. All horses with fetlock joint effusion (9/22) had an ICRS score of 2 or greater. Similarly, the ICRS score of 4/5 horses diagnosed with concurrent lameness was at least 3.

In conclusion, our finding suggest that OCFs of the metacarpo(metatarso)phalangeal joints are often associated with the presence of mild to severe secondary cartilage lesions.

Exploration of the phylogenetic background and haplotype diversity of the Lowland Polled Racka sheep as a genetic inclusion breed based on the control region

A. Gáspárdy^{1*}

K. Csurgay¹

L. Harmat²

T. Mayer³

P. Zenke¹

M. Barna⁴

L. Sáfár⁴

Á. Maróti-Agóts¹

1. Állattenyésztési, Takarmányozástani és Laborállat-tudományi Intézet, Állatorvostudományi Egyetem, H-1078 Budapest, István utca 2.

*e-mail: gaspardy.andras@univet.hu

2. Tangazdaság, Állatorvostudományi Egyetem, Üllő, Dóra-major

3. Nemzeti Biodiverzitás- és Génmegőrzési Központ, Haszonállat-génmegőrzési Intézet, Gödöllő

4. Magyar Juh- és Kecsketenyésztő Szövetség, Budapest

Az alföldi suta racka juh mint genetikai zárványfajta filogenetikai háttérének és haplotípus-diverzitásának feltárása a kontrollrégió alapján

Gáspárdy András^{1*}, Csurgay Kristóf¹, Harmat Levente², Mayer Tamás³, Zenke Petra¹, Barna Miklós⁴, Sáfár László⁴, Maróti-Agóts Ákos¹

ÖSSZEFOGLALÁS

Az alföldi suta racka a racka fajtakörbe tartozó, önálló törzskönyvben nyilvántartott, elkülönítetten fenntartott, kifejezetten veszélyeztetett szarvatlan változat. A szerzők a suta racka anyai genetikai háttéréről most számolnak be elsőként. Összesen 29 egyedtől történt biológiai mintavétel 2019-ben, 2 tenyészetben. A filogenetikai és diverzitásvizsgálatok a minták mtDNS teljes kontrollrégiójának (1179 bp) szekvenciaelemzésén alapultak. A kis létszám ellenére viszonylag nagy változatosságot találtak, hiszen a haplotípusok száma 11 volt. Ezek nagyrészt az európai juhokra jellemző B haplocsoportot képviselték, de megjelent az indiai szubkontinensre jellemző A haplocsoport is.

SUMMARY

Background: Racka sheep have been part of the Hungarian animal husbandry and ethnographic culture for centuries. The Lowland Polled Racka is a preserved, but critically endangered variant of this breed-group.

Objectives: The aim of the authors is to include the Lowland Polled Racka in the genetic evaluation of Hungarian native sheep, to assess its maternal genetic diversity, and to present its phylogenetics using gene bank control sequences.

Materials and Methods: A total of 29 individuals from 2 flocks were sampled in 2019. This meant a 50% coverage of the whole pool. Investigations were performed based on the total sequence (1179 bp) of control region (CR) of the mtDNA.

Results and Discussion: The number of haplotypes in the total study population was 11, unexpectedly large. However, there was no overlap in their distribution between farms. These haplotypes largely represented the haplogroup B, which is mainly characteristic of the European region, but the haplogroup A also appeared, typical for the Indian subcontinent. Low nucleotide diversity ($\pi = 12.91 \cdot 10^{-3}$) and medium haplotype diversity ($H_d = 0.783$) confirm the bottle-neck effect on the life of that breed-variant. The significant ($p = 0.013$) positive value (4.955) for Fu's F_s is evidence for a deficiency of alleles, which also indicates a narrowing of genetic diversity throughout the population history. On the one hand, in order to ensure the success of gene conservation, it is advisable to select hoggets based on their haplotypes. On the other hand, it is recommended to increase the number of haplotype lineages with few representatives as soon as possible.

ÁLLAT-
TENYÉSZTÉS

Dog selection and responsible animal keeping during the COVID-19 pandemic: survey among future owners and animal welfare NGOs

Sz. Tóth¹
Sz. Vetter^{1*}
L. Ózsvári²
V. Sajtos¹

1. Állatorvostudományi Egyetem,
Állatvédelmi Jogi-, Elemző és
Módszertani Központ,
H-1078 Budapest, István u. 2.

*e-mail: vetter.szilvia@univet.hu

2. Állatorvostudományi Egyetem,
Törvényszéki Állatorvostani és
Gazdaságtudományi Tanszék,
Budapest

A kutyaválasztás szempontjai és a felelős állattartás a COVID-19-világjárvány idején: felmérés leendő kutyatartók és állatvédelemmel foglalkozó civil szervezetek körében

Tóth Szabina¹, Vetter Szilvia^{1*}, Ózsvári László², Sajtos Viktória¹

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők felmérést végeztek 2021 őszén leendő kutyatartók és civil állatvédő szervezetek körében a COVID-19-világjárvány idején a kutyaválasztásról, eb-tartási szokásokról, a felelős állattartásról, ill. az örökbefogadások körülményeiről Magyarországon. Legnépszerűbbek a nőstény kölykök, a kutyával jelenleg nem rendelkező, de az eb-tartást tervező válaszadók pedig legnagyobb arányban 25 év feletti, legalább középiskolai végzettséggel rendelkező városi nők, akiknek az örökbefogadás sok esetben vonzó alternatíva. A kutyamentéssel foglalkozó szervezetek a javasolt állami intézkedések közül a büntetések szigorítását, az ivartalanítást és a szaporítók tevékenységének felszámolását emelték ki.

SUMMARY

Background: The COVID-19 pandemic has brought unexpected changes in people's lives with broad implications, possibly affecting pet ownership habits and adoption considerations while also posing new challenges to animal welfare organisations. Though previous studies explored different aspects of dog selection and responsible ownership, the potential changes brought by the pandemic have yet to be investigated.

Objectives: Our aims were to 1) evaluate the criteria of dog selection among prospective owners during the autumn of 2021 and the related views of non-governmental organisations (NGOs), 2) examine the need for potential changes in dog selection and ownership practices, 3) explore the opinion of prospective owners and NGOs on the necessity of a mandatory "dog licence", and 4) assess the need of NGOs for government support.

Materials and Methods: Specialized surveys were conducted among 146 prospective dog owners through social media and 51 NGOs through email from September to October 2021 in Hungary. Descriptive statistics were used to present the main findings.

Results and Discussion: Based on the unanimous opinion of prospective dog owners and NGOs, the results show that female puppy dogs are invariably the most popular in Hungary. However, the demand for pure breeding is declining, with a growing number of people preferring to adopt a mixed dog from animal shelters and rescue organizations. According to NGOs, neutering is becoming increasingly popular, with only 3.9% of them claiming that prospective owners are against the intervention. The majority of the prospective owners are urban women with tertiary education, many of whom already keep other pets. NGOs consider some prospective dog owners unprepared and ill-advised. Therefore, most of them would make it mandatory to obtain a "dog license", which is also supported by prospective owners. NGOs also stressed the importance of neutering and expected the state to tighten and enforce penalties.

Molecular genetic studies to distinguish dogs and wolves for forensic purposes

A. Szives¹
O. Zorkóczy¹
P. Lehotzky²
N. Somogyi³
A. Gáspárdy¹
P. Zenke^{1*}

1. Állatorvostudományi Egyetem,
Állattenyésztési, Takarmányozástani,
és Laborállat-tudományi Intézet,
1078 Budapest, István utca 2.

*e-mail: zenke.petra@univet.hu

2. Országos Magyar Vadászkamara,
Fővárosi és Pest megyei
Területi Szervezete
Budapest

3. Szegedi Tudományegyetem
Mezőgazdasági Kar,
Növénytudományi és
Környezetvédelmi Intézet
Hódmezővásárhely

Kutya, vagy farkas? Igazságügyi célú molekuláris genetikai vizsgálatok a két taxon fajon belüli elkülönítésére

Szives András¹, Zorkóczy Orsolya¹, Lehotzky Pál², Somogyi Norbert³,
Gáspárdy András¹, Zenke Petra^{1*}

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők a kutyák és farkasok különböző genetikai markerekkel történő elkülönítésének lehetőségeit vizsgálják és bemutatják ennek fontosságát az igazságügyi alkalmazás területén. A rendelkezésre álló farkas- és kutyaeredetű mintákból meghatározott mitokondriális kontrollrégió-haplotípusok és a 14 vizsgált mikroszatellita-alléloszlás adatai alapján különbség látható a farkas- és kutyaminták között. Az eddigi hazai eredmények is alátámasztják annak lehetőségét, hogy különböző genetikai markerek párhuzamos vizsgálatával – amelyek megfelelnek az igazságügyi célú alkalmazás kritériumainak –, kellő valószínűséggel alátámasztható egy kérdéses eredetű minta alfajszintű besorolása.

SUMMARY

Background: After several decades of absence, the grey wolf (*Canis lupus*) has started recolonizing its former territories in Hungary at the beginning of the 21st century. Due to the intense presence of mankind, wolves are forced to share great areas of land with humans, which potentially leads to several conflicts. From the wolves' perspective, it means the decimation of domestic livestock. As far as humans are concerned, these conflicts may manifest in the illegal hunting of wolves and trading with their products. When facing such case, it should be examined whether the perpetrator/victim is a wolf or a dog.

Objective: The aim of our study was to test genetic methods which can be used for forensic application as well to distinguish between wolves, dogs, or their hybrids.

Materials and Methods: Altogether 22 samples (hair, skin, faeces, saliva, and purified DNA) from wolves and wolf-dog hybrids were collected. For the comparative canine database DNA samples from Hungarian dog populations were used. After DNA isolation, the mitochondrial hypervariable region I (HVI) and 14 autosomal microsatellite markers were amplified by PCR (Polymerase Chain Reaction). Mitochondrial haplotypes determined by sequencing were grouped using PopART. Genetic profiles based on the detected microsatellite alleles were analysed using Structure 2.3.4 and were grouped based on a Bayesian approach.

Results and Discussion: The mitochondrial control region (HV1) haplotypes were successfully determined from the examined samples; these sequences were uploaded to the GenBank database. We did not find similar point mutation patterns between wolves and dogs. However, difference between wolf and dog groups was shown based on the detected microsatellite allele distribution, to make the results even more reliable further markers and more wolf samples should be involved. Overall, our preliminary results support that simultaneous application of large number of genetic markers – meeting the standards of forensic application criteria –, could be adequate to determine the precise taxonomic origin of questionable samples.

Beszámoló a „MASETA Ősz – Az antibiotikumhasználat rögzös útján” címmel megtartott sertésegészségügyi szakmai konferenciáról – 2021. november 4.

A Magyar Sertésegészségügyi Társaság megújítása érdekében 2016-ban egy asztalhoz ült néhány, a sertéságazatban dolgozó állatorvos. Volt közöttük hivatali tisztséget betöltő, tudományos kutató, laboratóriumi, szaktanácsadói, üzleti életből jövő szakember, akik együtt elhatározták, hogy a korábban szép múlttal rendelkező, de az utóbbi évek során csendben elszoruló szakmai tömörülést főnixmadárként a hamvaiból élesztik újra.

A korábban a Magyar Állatorvosok Társasága Sertésegészségügyi Szakosztálya nevet viselő szervezet 1963-ban alakult és egészen a kétezres évek elejéig jó hívnak számított a konferenciák rendezése során a Társaság részvétele a szakmai programok összeállításában. A magyarországi sertéshelyzet '90-es évektől látott mélyrepülése azonban szép lassan kivérezte a sertéságazatban dolgozó kollégákat, így a Társaság alól is elfogyott az utánpótlás, innentől kezdve leginkább csak a Köves Napok társrendezőjeként lehetett találkozni a nevükkel.

Az újjáalakult civil szervezet a Magyar Sertésegészségügyi Társaság, rövidebben MASETA nevet viseli, jogutódja a réginek és két korábbi elnök is részt vett az alapításban, ám jelen összefoglalóban DR. VETÉSI FERENC és DR. MOLNÁR TAMÁS sajnos már csak nekrológjukban kerülhet megemlékezésre.

A MASETA független, nonprofit szervezet, alapszabályban lefektetett céljai közül a legfontosabb: egy magas színvonalon működő, hiteles szakmai műhely megteremtése. További kitűzött célok:

- A határainkon belül és kívül élő, a sertésegészségüggyel kapcsolatos területen tevékenykedő, más szakmákhoz tartozó szakemberek számára is nyitott egyesületként kívánnak működni.
- Részt kíván venni a hazai a szakképzésben, a sertésegészségüggyel kapcsolatos kutatási, fejlesztési és innovációs tevékenységével aktív szerepet kíván vállalni a hazai sertéságazat versenyképességének javításában.
- Ismeretterjesztés, a kutatási eredmények gyakorlati felhasználásának elősegítése, nemzetközi szakmai, tudományos kapcsolatok ápolása, szakmai állásfoglalás a sertésegészségügyet érintő kérdésekben.

Dr. Hajós Ferenc (1936–2022) egyetemi tanár, agykutató

2022. február 18-án 86 éves korában váratlanul távozott el DR. HAJÓS FERENC egyetemi tanár, az MTA doktora, az Egyetem Anatómiai és Szövettani Tanszékének korábbi tanszékvezetője. Elvesztésével egy kiváló egyetemi oktatóval, agykutatóval, iskolateremtő és -szervező egyéniséggel, kedves Baráttal lettünk szegényebbek. Mindenki számára, akik ismerhettük lesújtó volt a hír.

Hajós professzor 1936-ban született Budapesten, 1954-ben a Madách Imre Gimnáziumban kitűnő eredménnyel érettségizett. Tanulmányait a Budapesti Orvostudományi Egyetem Általános Orvosi Karán folytatta, ahol 1960-ban „summa cum laude” doktori diplomát kapott. Kétéves, Pásztón eltöltött sebészgyakornoki praxis után, csatlakozott a legendás

Szentágothai-iskolához a Pécsi Orvostudományi Egyetem Anatómiai Intézetében egyetemi tanársegédként. Mesterét követte Budapestre, a SOTE I. sz. Anatómiai Intézetébe, ahol 1965-től tanársegéd, adjunktus, majd egyetemi docens lett. A tudományos érdeklődésében mély nyomot hagyó Péccsett kezdett kutatómunkája végigkísérte életét. Az orvostudományok kandidátusa fokozatát 1972-ben szerezte meg, a Magyar Tudományos Akadémia doktori fokozatát a biológia tudományok területén 1983-ban, az „Izolált idegvégződészek funkcionális morfológiája” címmel védte meg. Tudományos ismereteit német, angol, szovjet, kubai külföldi tanulmányutak során mélyítette, így jelentős nemzetközi kapcsolatrendszert építve ki, amellyel később tanítványai szakmai útját tudta önzetlenül és nagyvonalúan egyengetni. Oktatómunkáját a SOTE I.sz. Anatómiai Intézetében a magyar nyelvű oktatáson túl 1983-tól a német nyelvű oktatás bevezetésével bővítette.

1987-ben, egyetemi tanári kinevezését követően az Állatorvostudományi Egyetem Anatómiai és Szövettani Tanszékének vezetőjeként folytatta pályáját. Az új egyetem, új környezet kihívásait sikerrel teljesítve, korábbi munkahelyén szerzett népszerűségét csakhamar itt is élvezhette.

Az idegennyelvű oktatásban szerzett tapasztalatait kamatoztatva az állatorvosképzésben is elindítottuk a német, majd az angol nyelvű oktatást, amelynek kezdeti nehézségeit fantasztikus munkabíráásával példamutatóan küzdötte le. Három nyelven tartott anatómia és biológia, angolul és németül szövettan előadásokat, biológia és szövettan gyakorlatokat. Óráin a hallgatósgot briliáns – sokszor kétkezes – rajzaival, csillogó humorával nyűgözte le. Egy Henle-kacs magyarázó ábrájaként képes volt egy szekérderék New Orleans-i jazzmuzsikust felrajzolni pillanatok alatt, ahol a pozanos a tolócsővel jelezte a „cortex-medulla” irányt. Az órái hangulatát, baráti beszélgetéseit gyakran színesítette széleskörű irodalmi, képzőművészeti, történelmi ismereteivel. Emellett legendás volt zenei műveltsége is: az Anatómiai Múzeumot kihasználta zenei programok céljára. Kiváló zongorajátékával, szerda délutáni magyar és angol nyelvű „Zeneóra” előadásaival sok rajongót vonzott a campuson kívülről is. Kamarakon-

Könyvismertetés

A *kutya örökletes hátterű betegségei* c. könyv szerzője DR. ZÖLDÁG LÁSZLÓ, a kézirat lektora DR. ZENKE PETRA genetikus. A témában, magyar nyelven, első ízben megjelenő munka összefoglalja a kutya faj molekulárisan megismert, mutáns génműködésekre visszavezethető betegségeit és rendellenességeit. A 230 oldal terjedelmű mű, mutatós kivitelezésben és szerkesztésben, a Magyar Tudományos Akadémia 2021. évi támogatásával készült. Három nagyobb fejezetre különül el. (1) *Örökléstan alapfogalmak*. Ez a terminológiai bevezető rész a mendeli, a populációs, a molekuláris és a klinikai genetika alapfogalmait ismerteti abc betűrendben. (2) *A kutya öröklődő betegségeinek klinikai genetikai alapjai*. A fejezet a genetikai hátterű betegségek molekuláris alapjait és a mutáns gének megmutatkozásának klinikai szempontjait és megelőzésének lehetőségeit taglalja. (3) *Szervek és szervrendszerek öröklődő betegségei*. Ebben a fejezetben kerül sor az egyes genetikai betegségek részletes ismertetésére, amely elsősorban a kisállatorvoslásban dolgozó kollégák számára jelent segítséget. Az írott anyagot 29 színes kép, 7 ábra és 6 táblázat teszi szemléletessé. A könyv végét egy jól megválogatott irodalomjegyzék zárja.

Nem újdonság annak hangsúlyozása, hogy a kutya felelős tenyésztésének legfontosabb feladata a genetikai terheltségektől mentes egyedek születésének biztosítása. A kiadvány, ennek az állatvédelmi szempontból is aktuális szemléletmódnak a következetes megvalósításához kíván segítséget nyújtani.

Az olvasó logikus rendszerezésben, szervek és szervrendszerek szerinti csoportosításban, megismerheti a DNS-tesztekkel is vizsgálható örökletes alapú bántalmakat. A könyv meglepően nagyszámú, közel 200 genetikai terheltséget ismertet, amelyekre ma már DNS-teszt is végezhető. Nem véletlen, hogy az örökítő anyag molekuláris alapjaival foglalkozó kutya-genomika, de elsősorban a humán-genomika, meglehetősen fejlett szakterületnek számítanak. Mindkettő sok szálon kapcsolódik egymáshoz, ezek közül említésre méltó pl., hogy a kutya több, genetikai hátterű betegsége a humán-genetika számára is tanulmányozható állati modell-

nek számít. Ezt a lehetőséget az emlős fajok közötti nagyfokú genomikai hasonlatosság teszi lehetővé. „Szerencsés” esetekben, a kutya-fajban is ugyanazon génmutáció, vagy allélikus mutáns változata okozza a betegséget, mint az emberben.

A kutya-faj betegellátása során a kisállatpraxisban egyre gyakrabban találkozhatunk olyan megbetegedésekkel és rendellenességekkel, amelyeknek genetikai háttere van. A genetikai anomáliák száma, a háziállataink között, közismerten, a kutya-fajban a legnagyobb. A jelenség alapvetően a rejtetten öröklődő génmutációk állomány szintű felszaporodásának a következménye számos kutya-fajtában. A mutáns gének gyakoriságának növekedése, nagy valószínűséggel, a genetikai hátterű betegségek megmutatkozását is maga után vonja. A kialakult helyzet a gyakorlatban a beltenyésztésre, a felelőtlen szaporításra, a természetes szelekció hiányára és a mutagén környezeti hatásokra vezethető vissza. A környezeti tényezők szerepe nem meglepő, hiszen az ember és a kutya szinte azonos, vagy legalább is nagyon hasonló környezetben él. A használatok tenyésztése során feltűnően ritkán találkozunk genetikai terheltségekkel, aminek legfőbb oka az, hogy a termelő állatpopulációk esetében a tenyésztéshigiéniai alapelvek következetesen megvalósíthatók.

